

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

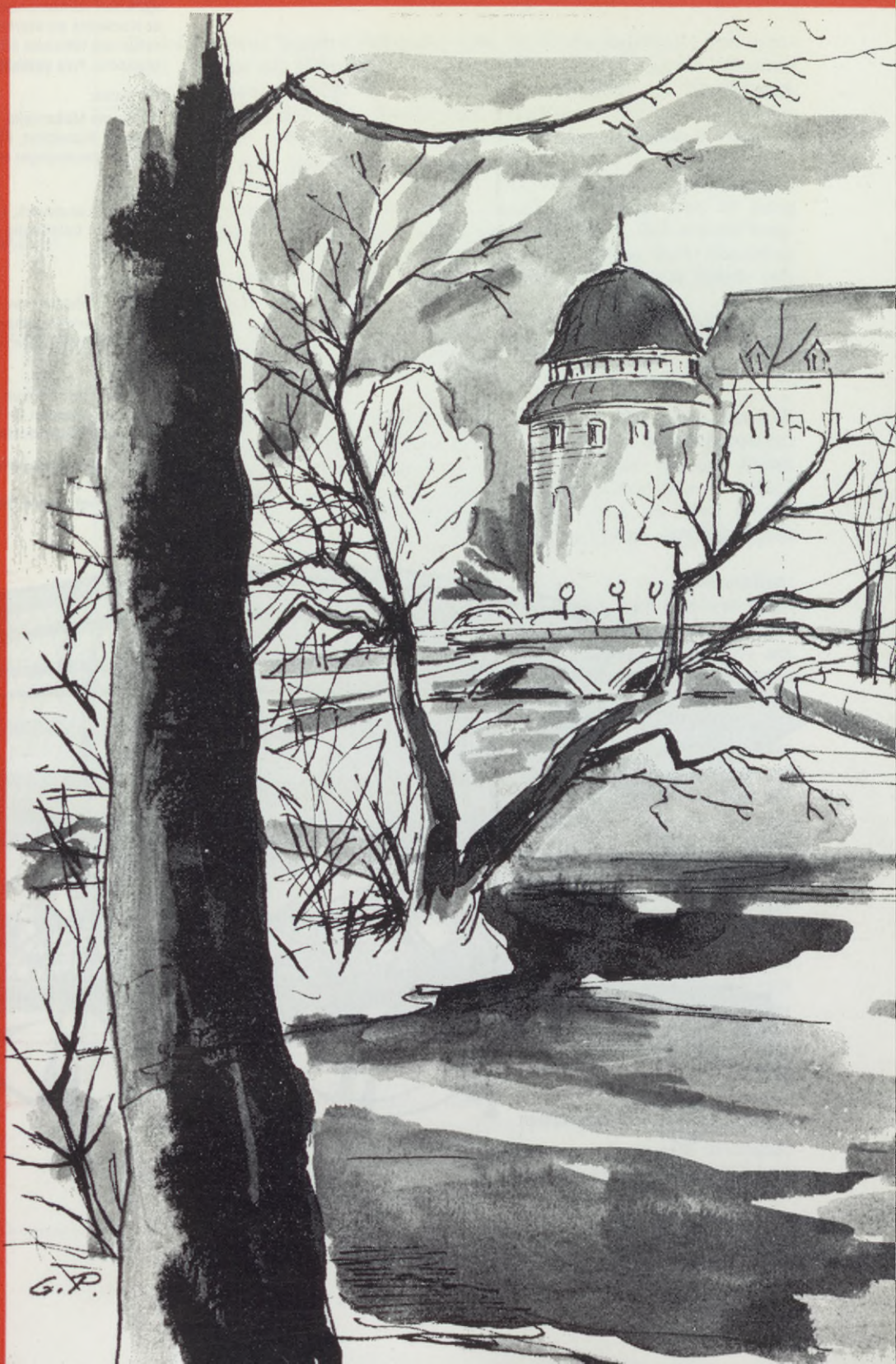
This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

SOCIALMEDICIN • MILJÖVÅRD • HANDIKAPPFRÅGOR

Det här
numret handlar
ganska mycket
om Örebro —
där RHL:s
19:e kongress
hålls i
början av
juli

nr 6 1970
juni-juli
pris 2:—

Världen hade mer verklighetsnära behov.

Frans Henrik Kockum insåg det. I slutet av 1860-talet ombildades hans verkstad till aktiebolag och fick namnet Kockums Mekaniska Verkstads AB. Verksamheten inriktades efter hand på skeppsbyggnad. Frans Henrik Kockum satsade rätt. Fortfarande är sjöfarten världshandelns viktigaste redskap. Idag är Kockums en storkoncern, som förstått att utnyttja sitt tekniska kunnande. Det här är Kockum-gruppens fyra verksamhetsområden.

Till sjöss:

Kockums Mekaniska Verkstad, Malmö. Skeppsbyggeri. Kapacitet: Fartyg upp till 700.000 dwt. Fartygsutrustningar och reparationer.

På land:

Kockum Landsverk, Landskrona. Grävmaskiner och dumptrar i fullständig serie och direkt anpassade till varandra.

Till skogs:

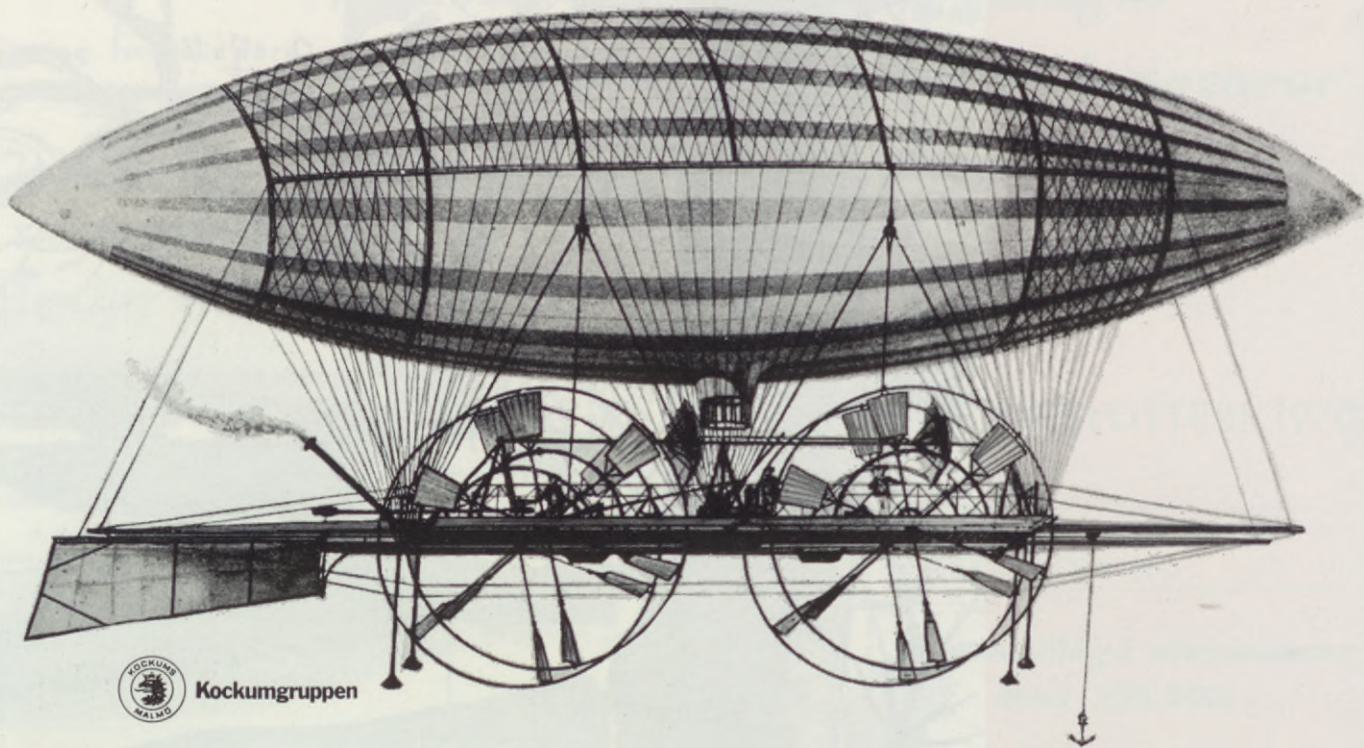
Kockum Söderhamn, Söderhamn. Sågverksutrustningar, barkningsmaskiner, skogstraktorer m. m. Ett komplett program för skogsindustrin.

På väg:

Kockum Interconsult, Falkenberg. Med den pneumatiska metoden för hantering av pulver och kornformiga bulkprodukter, containers av olika slag.

Det är i stort sett bara utvecklingen i luften vi inte ägnat oss åt.

Man hinner ju inte med allt . . .

Kockumgruppen

Status

Organ för Riksförbundet
för Hjärt- och Lungsjuka

nr 6/1970 årgång 33

Ansvarig utgivare: **Einar Hiller**
Redaktör: **Erik Ransemar**

Förbundskansli:

David Bagares Gata 3, 1 tr, Sthlm C
Postadress: Box 3196,
103 63 Stockholm 3
Telefon: 08/20 09 23, 20 09 24
Postgiro: 95 00 11

Tryckeri:

Axlings Bok- & Tidskriftstryckeri,
Södertälje

Annonspriser:

Omslagets sista sida kr 600:—
1/1 sida = 180 × 260 mm " 500:—
1/2 sida = 180 × 130 mm " 275:—
1/4 sida = 90 × 130 mm " 150:—
1/8 sida = 90 × 65 mm " 100:—
Färgannonser 25 % illägg.

Prenumerationspris:
Helår 20:—, halvår 11:—

Innehåll:

Probs	4
Hur vi förstör balansen i naturen	5
Örebro — föregångsstad på många samhällsområden ..	9
Rekorddeltagande i cirklar	11
Örebro i siktkorset	12
Det dolda läkarsamhället — finns det	16
Status bildkryss	17
RHL-information	20

Omslag samt samtliga
Örebroteckningar av
Gunnar Persson

RHL:s nittonde kongress

De något över hundra delegater som de första dagarna i juli samlas i Örebro till Riksförbundets för hjärt- och lungsjuka nittonde kongress har samtliga ett gemensamt: kunskapen om handikapp. För många är det hårt förvärvade kunskaper. Det är kunskaper som inte är erövrade vid universitetet eller högskolor. Det är kunskaper som inte ger diplom eller titlar.

Men det är en kunskap som är tung att bära — i motsats till vad som annars brukar sägas om kunskapen i sig. Den är tung att bära därför att den går aldrig att tänka bort. All annan kunskap kan man glömma, kan man medvetet tränga bort. Kunskapen om handikapp, de specifika handikappet att vara hjärt- och lungsjuk, kan man aldrig tänka bort.

I tanken på morgondagen ligger alltid tanken på döden. Den var alltid närvarande på de gamla sanatorierna. De ännu levande föreningspionjärerna har outplånliga minnen av den tiden. Den är inte längre tillbaka.

En sjukdom, ett handikapp, skall inte göras till någon heroisk sak. Historien är alltför full av heroer och de har ett gemensamt: människoföraktet, förnekandet av människan. Talar jag om döden är det en realitet, inte en teatralisk gest. Och döden har vi mött i många sammanhang i våra kretsar. Vi har den så nära att vi nästan alltid talar om livet. Det är det osynliga handikappets psykologiska mekanismer.

Det är inte detsamma som psykologernas tal om rationaliseringar och bortträngningar. I hjärtinfarkternas värld behöver man inte tränga undan tanken på döden. Vetskapen om att livet är kort är en tillräcklig stimulans för att fortsätta att arbeta för att göra framtiden lättare att leva — inte så mycket för en själv som för andra.

Ur denna kunskap växer solidariteten fram. Och denna solidaritet måste sträcka sig ut över den egna kretsen, den måste omfatta alla minoriteter i alla land. Människorna kan bygga en bättre värld men det är inte mycket mening med att bygga en trygg enklav för en liten krets av människor i en värld där huvuddelen av mänskligheten lever i förtryck. Därför måste vi vidga våra kunskaper och våra ambitioner. Vi som vet mycket om döden måste ha den största respekt för livet. Därför angår oss också döden var den än uppträder. Därför angår oss också våldet var det än uppträder.

Denna insikt måste vi hela tiden odla. Från våra kunskaper om det lilla samhällets problematik skall vi vidga dem till världens problem. En värld förskonad från krig och våld är inte en utopi. Det måste vara en målsättning om vi skall kunna hjälpa minoriteterna i världen till ett liv förskonat från rädslan för döden.

Denna insikt som handikapprörelsens folk besitter behöver vårt samhälle. Därför är samhällets behov av handikapprörelsens folk stort. Därför minskar aldrig handikapprörelsens arbetsuppgifter. De förändras och de måste ständigt ändras, omprövas och utvidgas. Det lilla perspektivet integrerat i det stora perspektivet. Det finns inte någon prioritering emellan dem.

Erik Ransemar

Probs

Att läsa tidningar rätt

Det är sällan man finner den hela och fulla sanningen i tidningarna. Man bör ha två egenskaper för att kunna vaska fram någon grad av sannolikhet i det som står de stora rubrikernas artiklar: analytisk förmåga och skepticism. Det är inte nödvändigt att ha stora och inträngande kunskaper i ämnet. Det verkar hindrande. Man läser nämligen inte det som tidningsägaren avsett att man skall läsa då. Då blir man inte heller indoktrinerad och det måste ur tidningsägarens synpunkt vara till stor bedrövelse. Alla tidningar är nämligen ideologiska.

I notisernas värld

Kanske finner man det som mest närmar sig sanningen i notiserna. Därför skall ni hoppa över de stora rubrikernas artiklar när ni läser er dagliga tidning och istället läsa de små notiserna med noggrannhet. Där finns världen återspeglad och eftersom det är ett koncentrat finner man lättare tendenserna och riktningarna där.

En söndag i maj månad bläddrade jag igenom det som jag några veckor dessförinnan klippt och rivit ur några stora svenska dagstidningar.

I väntan på år 2070

En liten notis i DN säger att med nuvarande utbildningstakt kommer det

att dröja 100 år innan behovet av skyddsingenjörer fyllts. Vår vackra värld år 2070 med andra ord. Och varför slår man fram den här bristsituationen i förbigående i en liten notis? Svar: Anderstorp i Småland har tagit ett initiativ på det här området som ter sig blygsamt men med tanke på bristsituationen är det naturligtvis ändå något av en pionjärgärning: ett 60-tal små och medelstora företag har knutit en skyddsingenjör till den gemensamma sjuk- och hälsovårdscentral som företagen driver sen hösten 1966. Han skall bl.a. arbeta med problem kring arbetsmiljöns utformning och det är en fråga som i hög grad berör handikappade som anställs i industrin.

Två frågor i sammanhanget: vad kan skyddsingenjören om de handikappades behov av service i arbetet och hur gör han för att undgå konfliktsituationen att samtidigt vara kritiker av brister i ett företag som han samtidigt är anställd hos? Visserligen är frågan något mindre komplicerad i Anderstorp eftersom den i varje situation endast förekommer i den homeopatiska dosen 1/60 men frågan uppkommer alltid var gränsvärdet är.

Den goda staten

Staten som arbetsgivare är inte någon mönsterarbetsgivare. Det är visserligen en generalisering och därmed drabbar kritiken även de ämbetsverk som visat sig vara opåverkade av snäva urvalsprinciper vid anställande av handikappade — för att nämna en viktig grupp med uttalade risker för diskriminering, d.v.s. särbehandling vid anställning. Men det märkliga är att staten trots en arbetarregering under många och långa år inte kommit längre i sin syn på staten som arbetsgivare än att det år 1970 måste aktualiseras en fråga som denna: hur länge skall det dröja innan alla statsanställda har en enhetlig anställningsform. Eller i klartext: varför värderas de som har arbetarstatus lägre än de som har tjänstemannastatus även i statlig anställning?

En dag i maj månad 1970 lovade emellertid Olof Palme — statsminister i en arbetarregering i Sverige — att de dubbla anställningsformerna för tjänstemän och arbetare redan inom ett eller annat år skulle tillhöra historien. Omkring 330 000 statstjänstemän och cirka 50 000 arbetaranställda berörs av den föreslagna reformen, som innebär ett enhetligt anställningsregle-

mente och bl.a. medför bättre semester-villkor för arbetargrupperna.

Så stod det i den notisen. Så kan man läsa in i den notisen.

Sambandet rökning— luncancer

I DN den 12 maj refererar Sven Britton en amerikansk undersökning som ökar våra kunskaper om rökningens skadeeffekter. Det tar lång tid innan rökningens skadeverkningar börjar sippra ut. Det är inte konstigt. Så mycket kommersiellt intresse som finns bakom den oerhört stora och reklamdominerande industri som tobaksindustrin utgör med starka inflytanden på många staters finansiella ställning är det naturligt om forskningen kring rökningen drivs med låg intensitet och med ringa publicitets-möjligheter. Det är kanske symptomatiskt att det var frågan om rökning och cancer som först vann intresse publicitetsmässigt och forskningsmässigt. Jag utgår från den hypotesen att medicinsk forskning har lättare att stå fri från kommersiella intressen och också få fram forskningsanslag än exempelvis teknisk forskning. Det är en hypotes som sagt och de medicinskt sakkunniga som läser de här raderna är välkomna med inlägg och hänvisningar till relevanta källor omkring de här problemen.

Maning till lagstiftarna

Den undersökning Sven Britton refererar har kommit fram till att barn till rökare utsätts för en ofrivillig risk för översjukligheter i främst lungsjukdom. I långtidsperspektivet kanske detta också innebär ökad risk eftersom barn är relativt känsligare för luftföroreningar än vuxna. De vuxna lagstiftarna i miljövårdsfrågor bör besinna detta liksom så mycket annat, säger Sven Britton avslutningsvis.

God sommar

Så ber jag till sist att få önska er alla en god sommar. Det har naturligtvis inte något inflytande på hur sommaren blir — endast på mitt eget samvete. Genom att önska er en god sommar hoppas jag nämligen själv att få del av mina förhoppningar till er.

Balansen i naturen måste vidmakthållas. Annars hamnar vi i ständigt nya och alltmer komplicerade katastroflägen.

Hur vi förstör balansen i naturen

I hundratusentals år har människan levat och förökat sig på jorden genom att diskret anpassa sig till en livsuppehållande miljö där djur, växter, mikroorganismer, jord, vatten och luft är sammanfogade i ett komplicerat nätverk av ömsesidiga relationer. I den förindustriella världen tycktes det finnas obegränsade förråd av frisk luft och rent vatten. När behovet uppkom verkade det därför rimligt att släppa ut rök och gaser i luften och kloakvatten i floder och sjöar i hopp om att de väldiga reservoarerna av ren luft och friskt vatten effektivt skulle späda ut föroreningarna.

Dessvärre räknade man grundligt fel. Så mycket luft och vatten finns helt enkelt inte på jorden att det går att absorbera alla de föroreningar som människan för närvarande producerar.

I föregående artikel talades om de oerhörda mängder svavel och andra föroreningar som släpps ut i luften från eldningsanläggningar, oljekraftverk, fabriker etc. Med i bilden fanns också bilen, som inte bara spyr ut avgaser och lämnar efter sig oljespill, utan som dessutom är — enligt författaren Artur Lundkvist — historiens störste mandråpare.

Bilen har inte existerat i mer än en

mansålder, men på den tiden har den hunnit med att allvarligt försämra både luften vi andas och jordytan vi bor och arbetar på. Sedan tetraetylbly infördes 1923 som tillsats till motorbränslet har bly förorenat större delen av jordens yta. Allt större mängder bly påträffas i havens ytvatten, i grödorna och i människornas blod, i vilket blyhalten i vissa högindustrialiserade områden närmar sig riskabla nivåer.

Det är angeläget att inga sanningar döljs bakom utredningsridåer och andra klassiska försvarsmekanismer från myndighets- och teknokrathåll, fastslår STURE WAHLSTRÖM i denna artikel, som är den andra i en serie på två artiklar om aktuella miljövårdsproblem. Hur förvirrat vi uppträder inför alla de nya medel som en kommersialiserad produktion lanserar visar artikelförfattaren med en rad exempel.

Bilar, traktorer och en mångfald andra motorfordon är fruktansvärda förgiftare och nedskräpare. De förpstrar luften, gör vissa platser (inte minst i. ex. camping- och andra fritidsområden) mer eller mindre obeboeliga och producerar väldiga mängder skrot och annat avfall, som förstör och/eller förfular de mest skiftande miljöer. Vidare skapar bilarna en olidligt trängsel med följdföreteelser sådana som stress, ökad brottslighet (bilstölder, rattfylleri), bullerproblem etc.

■ Till de redan avsevärda skador, som bilisten åstadkommer på vår miljö, kommer de otaliga kloakutsläppen från hem och industrier, avrinningen från intensivt konstgödslade åkrar och skogsmarker, gifter från en mängd dolika besprutningspreparat osv. En så stor vattensamling som Eriesjön i Nordamerika är redan så nedsmutsad att den praktiskt taget är en död sjö.

I sitt naturliga tillstånd var Eriesjön ett balanserat system där vattenväxter, Mikroorganismer och myriader av fiskar och andra vattendjur levde tillsammans i intrikat harmoni. Nu är fisken i det närmaste utrotad, liksom de viktigaste vattenväxterna och mikroorganismerna. Enligt en rapport från en kommitté i den amerikanska Vetenskapsakademien väntas utsläppen från städer och andra tätorter överväldiga biologin i större delen av USA:s ytvatten inom cirka tjugo år.

Vi är här i Sverige, samt i ett flertal andra europeiska länder, inne på samma ödesdigra väg. Ett par verkligt avskräckande svenska exempel är Långsjön och Brunnsviken i Stockholm och Munksjön utanför Jönköping. Den sistnämnda var redan för flera år sedan så förorenad att den stank svavelväte över hela Jönköping och färgade husen gråsvarta. Numera fungerar den med "konstgjord andning", dvs. tillförsel av syre.

Exemplen kunde mångfaldigas — och de blir fler och fler för varje år som går.

I Japan börjar man närma sig ett absolut katastrofläge. Över storstäderna där ligger permanenta giftdimmor, som solen sällan förmår tränga helt igenom. Sopor och annat avfall, plus nästan ortroliga kvantiteter avloppsvatten från den enormt expanderande industrin, förgiftar mark, vatten och luft. Fisken, som är japanernas viktigaste födoämne näst riset, massdör långt ut i Stilla Oceanen. Nästan alla stränder skulle ha permanent badförbud enligt svenska hälsovårdsnormer. Ständigt rapporteras också farlig kolhalt i glass och andra livsmedel, men praktiskt taget ingenting har ännu gjorts för att hejda denna uppenbara självmordspolitik. I kapplöpningen att bli världens främsta exportnation offras knappast en yen på att rena luft, vatten och marker. Och när det gäller yrkesskadeskydd, sjuk- och socialvård ligger man långt på efterkälken.

Till de många fåglar som drabbats av biocidförgiftningar hör även den praktfulla berguven.

■ Små mängder nitrat förekommer normalt i alla vattensamlingar, stora som små, och de levande organismerna kan tolerera — och behöver ofta — nitrat i så låga koncentrationer. Men nitrater från lågeffektiva vattenreningsverk, vissa kemiska industrier och konstgödslade jordar förekommer nu högkoncentrerade inom stora områden jorden runt. Överskottsnitratet är farliga för både djur och människor. Cirka 8—9 miljondelar nitrat per volymenhet i dricksvatten framkallar allvarliga besvär för i synnerhet småbarn; bl. a. påverkas den livsviktiga hemoglobinfunktionen. För husdjur anses fem miljondelar riskabelt.

Till den växande volymen av välkända avfall kommer talrika nya avfallsämnen som är produkter av den moderna fysikens och kemins uppfinningsförmåga: radioaktiva ämnen, tvättmedel (fosfater), biocider osv. Uppskattningsvis framställs tiotusentals nya kemiska föreningar varje år. De flesta av dessa är för tillfället av betydelse för grundforskningen. En del av dem får praktisk betydelse som nya produkter, som tillsatser till andra ämnen, som läkemedel, som livsmedelstillsatser, som ogräs- och insektsbekämpningsmedel etc. Genom sin användning eller vid avfallshanteringen kan ämnena ge upphov till nya och merendels icke förutsedda föreningar, vilkas verkningar på lång sikt inte kan överblickas.

Ingen vet i dag hur många nya, för naturen tidigare okända kemiska föreningar som tillförts människan och

Konstgödsling från luften. Bra kanske på kort sikt, men i längden säkert inte nyttigt för grundvattnet och flod- och sjösystemen. Alltför hård konstgödsling är över huvud taget aldrig nyttig i det s. k. långa loppet.

hennes miljö under de senaste femtio åren. Inte heller har man någon nämnvärd kunskap om hur många för naturen redan tidigare kända föreningar som nu sprids ut i onaturligt stora mängder.

Visst finns det kontroll, livsmedelsstadga, giftförordning, läkemedelsförordning, de nya miljövårdslagarna och — under utredning — kontroll av miljöfarliga produkter. Bristerna är emellertid enorma och samordningen mellan olika forsknings- och miljövårdsorgan minimalt utvecklade.

■ För att befria oss från mygg och för att göra våra skördar mer lönsamma använder vi oss av diverse kemiska preparat. Till de mest kända stabila gifterna hör DDT. Att det nyligen förbjudits i vårt land är en verkligt positiv åtgärd. Men om inte andra länder följer vårt exempel, så är tyvärr inte mycket vunnet. DDT liksom andra liknande gifter sprids nämligen med vindarna runt vårt arma klot. Man har

funnit DDT i sjöar och djur hundratals mil från utsläppsområdena.

PBC är en annan grupp av stabila gifter. Det används bl. a. som isolationsmaterial i kondensatorer och som kylmedel för vissa transformatorer. Liksom DDT kan detta gift inte brytas ner dorganiskt. Det endast lagras och utövar hela tiden sin giftverkan. PBC kan inte ens eldas upp — försöker man så följer det opåverkat med röken ut i naturen. Man kan blanda PBC med koncentrerad saltsyra eller lut utan att det förstörs. Och PBC används numera inte bara inom industrin utan också — ja, det är tyvärr sant — som tillsats i bottenfärg för båtar — för att hindra algväxt på kölen!

Då DDT upptäcktes omkring 1939 ansågs det helt ofarligt för högre liv, men visade sig ha en kraftig effekt på skadeinsekter av skilda slag. DDT började användas för att bespruta odlingar och skördekadorna minskade avsevärt. Samma gift brukades också för besprutning av områden där insek-

ter spred farliga sjukdomar, t. ex. sömnsjuka och malaria. Effekterna var positiva — ja, så positiva att DDT:s upptäckare, schweizaren P. H. Müller, år 1948 belönades med ett nobelpris i medicin.

Glädjen blev dock inte så långvarig. Man hade nämligen inte räknat med de biologiska lagarna och det naturliga urvalet, trots att man mycket väl kände till dessa (Insekterna bildade resistent (motståndskraftiga) exemplar och förökade sig. I vissa skördeområden har skadorna blivit större under de senare åren än de var innan man började DDT-besprutningen. Även sjukdomarna har börjat återvända. Den fluga (glossina) som t. ex. spred sömnsjukan, tycks numera vara oemottaglig för DDT.

■ Under lång tid tystade man helt enkelt ned de negativa effekterna av DDT och ett flertal andra gifter. Först i och med amerikanskan Rachel Carsons bok "Tyst vår", som utkom 1962,

fick man upp ögonen för den aktuella och hotande situation som hade uppstått. Det visade sig att hundratusentals fåglar hade dött av DDT och andra stabila gifter (biocider, dvs. livsdödare, är deras gemensamma namn). Många fågelarter är i dag på gränsen att helt utrotas, andra har starkt decimerats. I Sydsvetige höll gulspårven på att gå under av biociden metylkvicksilver, och norröver drabbades bl. a. berguvar, orrar, hökar m. fl. Nu har dess bättre även detta ämne totalförbjudits som bekämpningsmedel.

Det har beräknats att medelsvensken i dag härbärgerar ca 7,5 milligram DDT per kg kroppsvikt. Hur höga doserna av andra biocider är finns det ännu inga säkra uppgifter om. Var de kritiska gränserna går, dels för enskilda gifter och dels för kombinationen av olika gifter, som används för besprutnings- och liknande ändamål, vet vi heller inte. Men eftersom doserna ständigt ökar, kommer vi förr eller senare att få veta det.

Kvicksilver sprids i avsevärda mängder från vissa industrier. Det är därför som många sjöar har måst svartlistas som fiskevatten. Man har funnit sötvattenfiskar som innehållit upp till 0,5 gram DDT per kg och kvicksilvermängder som tiofalt överstiger den gräns man ansett sig böra sätta för ätlig fisk.

■ Nitrater, biocider, fosfater — enbart dessa tre företeelser kan åstadkomma enorma skadeverkningar. Fosfaterna kommer till större delen från de syntetiska tvättmedlen och från vattentofvletterna. Sjöar, älvar och havsvikar tillförs genom fosfaterna naturligt höga näringskoncentrationer. Vattnen börjar surna och växa igen och blir stinkande och oanvändbara för snart sagt varje tänkbart ändamål.

Man tycker nog att både vetenskapsmän, industriflok och ansvariga politiker för länge sedan borde ha klart insett följderna av sitt handlande — eller rättare brist på handlande. Alla vet ju att vatten dunstar från marken, stiger uppåt och återkommer som regn eller snö. Sedan sugts det upp av marken, rinner ned som grundvatten och hamnar åter i sjöar och älvar. Släpper man ut biocider och andra gifter någonstans i denna cirkel, så följer gifter med i densamma. Sjöar, floder, marker, växtlighet, djurliv, luft — allt blir förorenat.

■ Till och med ett så stort vatten som Östersjön hotas i det långa loppet

av förstörelse genom allsköns föreningar. Ett nytt hot har uppstått genom planerna på att släppa in jättelika oljetankers i detta ömtåliga innanhav. Förnuftigt folk har föreslagit att man i stället borde dra rörledningar (pipe lines) för oljetransporter från västkusten upp genom landet. Detta skulle inte bara innebära att Sjuhäradsbygden, Bergslagen och andra problemområden fick industriella fördelar; det skulle också kunna rädda känsliga väst- och sydkustområden samt, som sagt, Östersjön, från ytterligare föroreningsrisker.

Kunde man sedan också få massaindustrin att övergå till torra metoder (vilket är tekniskt fullt möjligt) i stället för att använda sig av kolossala mängder sötvatten, så vore ytterligare en väsentlig vinst bärgad till fromma för miljövärden.

Vidare borde en grundlig översyn göras i fråga om det otal kemiska besprutningsmedel som används inom skogs-, jord- och trädgårdsbruket. Man vet alldeles för litet om besprutningarnas verkan på skogarnas undervegetation och bakterieflora, hur grundvattnet påverkas i negativ riktning, hur mycket som upplagras i frukt, grönsaker och andra livsmedel och i vad mån hälsoriskerna för både människor och djur ökas och blir mer komplicerade.

■ Låt oss hoppas att det naturvårdsverk som inrättats inte bara blir en

kuliss som döljer den allt snabbare miljöförstörelsen. Låt oss hoppas att verket i fråga inte kommer att döda debatten, utan att det i stället kommer att stimulera och utvidga den.

Med andra ord: det är angeläget att inga sanningar döljs bakom utredningsridåer och andra klassiska försvarsmekanismer från myndighets- och teknokratihåll.

Det biologiska förnuftets talesmän måste tillåtas få mera att säga till om. Annars kan det gå som det för någon tid sedan gick på Borneo, där man spritt ut stora kvantiteter DDT över ett område där malariamyggor länge varit en svår plåga. Myggorna försvann, men i stället började infödingarnas hus rasa ihop. De blev sönderättna av en träborrande larv, som var immun mot DDT, medan de ravsteklar som normalt höll efter larverna alla hade dött av DDT. Man sprayade med DDT också inne i bostäderna för att bli av med husflugorna. Husens små geckoödlor åt upp de döda flugorna och dog själva. Katterna åt upp geckoödlorna allt efter som de trillade ned på golvet. Efter en tid var också kattorna döda, och nu invaderades husen av stora otäcka råttor. Eftersom det finns böldpest i området och råttorna sprider smittan fann man det nödvändigt att med flyg importera en mängd nya katter för att återställa balansen.

Vem som var initiativtagare till DDT-besprutningen? Jo, FN-organet FAO (världshälsoorganisationen). ■

Arbetsterapi och Hobbymaterial

Skinn, läder och pälskinn för alla ändamål.

Verktyg och tillbehör för skinn- och läderarbeten.

Arbetsatser i rikhaltig sortering.

Sadeljord såväl mönstrad som enfärgad i 30 färger.

Väskhandtag i pärlbambu, rotting, trä och metall.

Mosaik i olika utföranden.

Pärlor och Stenar av trä, glas, kristall och metall.

Halsbandslås; Broschnålar och Manschettknappmekanismer i olika utföranden.

Träspån i olika färger.

Tänger för trådarbeten.

Begär prislista och prover.

Vi sända gärna påseendesändningar på öppet köp.

Firma **SUNE ENGLUND**, 701 04 Örebro

Postbox 266
Tel. 019/13 60 65

Örebro — föregångsstad på många samhällsområden

Örebro stad har sedan många år fört en aktiv samhällspolitik för att lösa olika problem för handikappade. Redan 1955 byggdes de första specialinredda bostäderna och 1966 började färdtjänsten, berättar här **HARRY LEINER**, som är konsulent för handikappfrågor i Örebro stad.

Örebro är både näringsgeografiskt och befolkningsmässigt Sveriges hjärt-punkt. Vägarna möttes redan för 700 år sedan i Örebro för handel mellan slättbygd och bergslag. Idag möts man i Örebro för handel, utbildning och rådslag. Örebro har idag över 90.000 invånare och efter kommunsammanslagningen 1971 blir det över 110.000 invånare. Vad har då Örebro att erbjuda sina invånare. Det kan inte beskrivas i en kort artikel utan kan läsas i den broschyr, som drätselkammarens informationsavdelning ger ut. Däremot skall jag försöka beskriva några av de insatser som Örebro stad gör för handikappade.

Stadsfullmäktige har beslutat att ett särskilt organ, Örebro handikappråd, skall ha till uppgift att vara beredande rådgivande och verkställande organ i frågor som gäller social omvårdnad av handikappade. Socialnämnden, som har fått stadsfullmäktiges uppdrag att bedriva en aktiv verksamhet för handikappade, är huvudman för handikapprådet. Örebro är den första staden, som fått ett särskilt kommunalt organ för handikappfrågor. I handikapprådet, som består av sju ledamöter, har handikapporganisationerna två representanter.

Socialnämnden har särskilt avdelning för handikappfrågor. En konsulent är handikapprådets utredningsman, föredragande, sekreterare och verkställande tjänsteman. Ytterligare sju personer är anställda för att utföra avdelningens arbetsuppgifter.

Handikapprådet och konsulenttjänsten inrättades från och med den 1 januari 1968. Ordförande i handikapp-

rådet är 1:e inspektören Charles Andersson, välkänd inom RHL.

Avdelningen för handikappfrågor har bland annat till uppgift att

- ge råd och upplysningar till enskilda personer
- utreda och framlägga förslag till åtgärder för utveckling av service och verksamhet för handikappade
- vara rådgivare och remissinstans till olika kommunala organ och institutioner i frågor som berör handikappade
- förmedla förfrågningar och framställningar från enskilda personer till institutioner och nämnder utanför kommunens verksamhet beträffande bl.a. utbildnings- och anställningsfrågor, tekniska hjälpmedel, rehabilitering och motorfordon.
- ha nära samarbete med länsarbetsnämndens arbetsvårdsavdelning, Regionsjukhusets rehabiliteringsklinik, landstingets olika nämnder samt försäkringskassan
- ha kontakt och samråd med de handikappades organisationer och bistå dem i deras verksamhet samt
- svara för informationen om stadens verksamhet för handikappade.

Färdtjänsten

Färdtjänsten är en av de mest betydelsefulla uppgifterna för kommunen. Den öppnar dörren till så många förutsättningar då människor kan bryta sin isolering allt efter behov och in-

tesse. Det råder ingen tvekan om att människor kan bryta såväl sin fysiska som sin kulturella isolering genom färdtjänsten.

Förutom att komma ut från bostaden för att handla, besöka släkt och vänner har det också inneburit ökande intresse för och behov av insatser för fritids- och arbetsterapiverksamhet. Socialnämnden vill erbjuda individuella möjligheter för dem som utnyttjar färdtjänsten. Det visar sig också att färdtjänstbehovet varierar mycket. En del personer gör bara 10 resor under ett halvår medan några gör upp till 150 resor på ett halvår, med hänsyn till detta har socialnämnden inte ansett det aktuellt att begränsa resorna till ett bestämt antal resor pr månad för varje person.

1967 förekom 13.500 resor och 1969 var antalet resor 32.000. 1967 var kostnaden för färdtjänst 138.000 kronor och för 1970 har stadsfullmäktige beviljat ett anslag på 400.000 kronor. Den 30 april var det 947 personer som hade tillstånd att utnyttja färdtjänsten.

Färdtjänsten utförs dels med vanliga taxibilar, dels med en buss med lyftplatta. Den sattes i trafik i juli 1969. Det är nödvändigt att båda dessa möjligheter finns, och genom en särskild beställningscentral leds reserverksamheten så att det alltid finns lämpligt fordon, taxibil eller buss, till hands för de resande.

Fritidsverksamhet och arbetsterapi

Handikapporganisationerna, ABF och handikapprådet anordnar fritidsverk-

samhet i handikapporganisationernas lokaler i Medborgarhuset varje måndag. Verksamheten omfattar bl.a. studier, föreläsningar, musikprogram och underhållning.

Arbetsterapi anordnas numera varje vardag dels i Medborgarhuset, dels i lokaler på Näbbtorgsgatan 16 bredvid Medborgarhuset. På tisdagar ägnas synskadade särskilt intresse. För dem är det viktigt att få individuell handledning i början av verksamheten då de lär känna material och arbetsmetoder. Verksamheten leds av en av socialnämnden anställd arbetsterapeut och tre handledare.

Här får man på ett meningsfullt sätt arbeta med trä, metall, keramik, vävnad, batik m.m. med egna former och färger. För närvarande deltar varje vecka ett 70-tal personer i denna verksamhet. Arbetsterapeuten gör även hembesök och flera personer har verksamhet i hemmen.

Det intressanta med denna verksamhet är att från början var det organisationerna själva som började med den. När den sedan växte ut kunde man inte fortsätta av praktiska och ekonomiska skäl. Det ansågs då naturligt att Örebro stad tog över och utvecklade verksamheten.

Här är ett exempel på insatser som

organisationerna bör satsa på. Att börja en försöksverksamhet och komma med idéer för att täcka olika behov som människor kan ha.

Socialnämnden abonnerar också på platser på Hjalmar Bergman Teatern. Platserna är särskilt utvalda för att ge möjlighet för såväl rullstolsburna, hörselskadade som synskadade att få för dem lämpliga platser på teatern. Man behöver inte stå i kö för att köpa biljetter utan kan beställa dem genom konsulenten. Priset är det som gäller för skolabonnemang.

Örebro stadsbibliotek har service för handikappade som inte själva kan komma till biblioteket. De som vill utnyttja denna service kan ringa eller skriva till biblioteket och uppge sina önskemål. Böcker sänds sedan hem till bostaden utan kostnad.

Örebro stad stöder de handikappades organisationer genom anslag till hyra för expeditors- och möteslokaler i Medborgarhuset samt anslag till idrotts- och motionsverksamhet, rekreations- och friluftsverksamhet, samt till sommarhem.

Bostäder

Jag nämnde tidigare att färdtjänsten är en av de mest betydelsefulla upp-

gifterna för kommunen. Den andra betydelsefulla uppgiften är att skapa goda boendeförutsättningar. Örebro stad är en av de mest framsynta kommunerna på detta område.

Den kommunala bostadsstiftelsen, Stiftelsen Hyresbostäder, har på olika sätt bl.a. genom arkitektävlingar för nya bostadsområden försökt att tillvarata nytänkande och anpassningsmöjligheter till de boendes olika behov. Stiftelsen har för den uppgiften också en särskild social avdelning. Stiftelsen har för närvarande ett 70-tal specialinredda bostäder i olika bostadsområden. Ytterligare ett 30-tal beräknas bli färdiga under de närmaste åren.

Handikapprådets konsulent har ett nära samarbete med Stiftelsen när det gäller utformningen av de specialinredda bostäderna. Ett fortlöpande samråd förekommer också med bostadsförmedlingen när det gäller förmedling av bostäder till handikappade.

Som ett exempel på den sociala inriktningen i Örebro kan också nämnas att Stiftelsen Fokus hyr 25 specialinredda bostäder i en av Stiftelsen Hyresbostäders centralt belägna fastigheter intill Medborgarhuset.

Genom det kommunala bostadstillägget för pensionärer som motsvarar den faktiska hyreskostnaden och kommunalt bostadstillägg för handikappade finns det möjligheter för dessa att hyra moderna och ändamålsenliga bostäder.

Samhällsplanering

Det pågår en positiv utveckling på samhällsplaneringens område. En särskild arbetsgrupp, som leds av en stadsarkitekt, och i vilken handikapprådets konsulent också ingår, håller på med en inventering av byggnader och miljöförhållanden i Örebro. Detta arbete skall sedan utmytna i framställning om lämpliga åtgärder för ett människovänligare samhälle för handikappade, äldre, barn och förälder med barnvagn. Det pågår samtidigt arbete med en "Miljöguide" för Örebro.

Övrig social service

Genom en väl utbyggd hemsamaritverksamhet och fotvård och genom uppsökande verksamhet försöker Örebro stad genom olika nämnder sörja för invånarnas trivsel och servicebehov.

Denna information om Örebro stad har väl inte avslöjat några exklusiva arrangemang och åtgärder. Men det är heller inte frågan om att vara exklusiv utan främst att det man gör skall göras bra.

Strömparterren vid Engelbrektsgratan.

Rekorddeltagande i cirklar som studerar författningsfrågor inför valet

Ny organisation av socialvården

Det klagas ibland över att det politiska intresset är dåligt utbrett, att det är alltför få som vill lägga ner tid och intresse på att öka kunskaperna om hur samhället fungerar. Det finns emellertid tecken som talar i rakt motsatt riktning. Inom organisationsverigen pågår just nu en studieaktivitet kring författningsreformen, det nya valsystelet och den nya valtekniken, som fått ovanligt stor tillslutning. Trots att ännu bara en del av verksamheten redovisats, kan det redan nu sägas att denna studiekampanj ifråga om antalet deltagare, är den största som någonsin genomförts i vårt land. Enbart inom ABF samlas över 100.000 deltagare i små studiegrupper där man under minst fem kvällar sätter sig in i nyheterna inför 1970 års val.

ABF söker upp

Denna omfattande studiekampanj är också ett gott exempel på hur föreningslivet kan fungera som uppsökare av olika grupper och människor som i vanliga fall inte nås med en angelägen och för alla begriplig information. För att göra denna studieverksamhet tillgänglig för så många som möjligt har exempelvis inom ABF

vidtagits en rad åtgärder i syfte att nå grupper och människor, som utan särskilda hjälpmedel har svårt att vara med.

Studiematerialet som talbok

I samarbete med De Blindas Förening har ABF:s studiematerial DITT VAL 70 framställts som talbok för att därmed göra det möjligt för synskadade att delta i verksamheten. I samband med att denna inspelning gjordes, kom det fram att det i Tornedalen finns ett 60-tal synskadade, som har finska som modersmål. Detta ledde till att studiematerialet också spelades in som talbok på finska.

Sextio röstberättigade är en så liten grupp av väljare att den glömts bort av den centrala valmyndigheten och den har heller inte ägnats någon uppmärksamhet i massmedia. Genom ABF:s initiativ har denna minoritet nu möjlighet att få samma information som alla andra svensk medborgare.

Hos ABF finns studiematerialet översatt till finska språket både i skrift och som talbok och alla finsktalande, som har svenskt medborgarskap, kan genom att delta i ABF:s studiecirklar utan några kostnader få en orientering om vår författning och kunskaper om hur de politiska valen går till.

Ordförklaringar

Det görs också särskilda insatser i syfte att underlätta för andra grupper av handikappade att vara med. Bland dessa finns ca 10.000 döva och nära 300.000 hörselskadade. Många av dessa har som en följd av detta handikapp ett begränsat ordförråd och de kan därför ha svårt att följa och förstå de informationer som ges i studiematerial och massmedia. Till ABF:s studiematerial har det därför framställts ett komplement som innehåller ordförklaringar och sammanfattningar. Detta komplement användes också i särskilda grupper för mentalt handikappade.

En proposition har lagts fram med förslag till en lag som skall underlätta för kommunerna att anpassa socialvårdens organisation till nya arbetsformer inom socialvården.

Enligt förslaget får kommunerna möjlighet att ersätta socialnämnd, barnvårdsnämnd och nykterhetsnämnd med en gemensam social nämnd, kallad **social centralnämnd**.

Kommun får också inrätta sk sociala distriktsnämnder. Dessa skall i centralnämndens ställe handlägga frågor som gäller enskild person. Varje kommun får själv avgöra, om kommunen vill gå över till den nya nämndorganisationen.

Den föreslagna lagstiftningen är avsedd att gälla i avvaktan på resultatet av socialutredningens fortsatta arbete om den framtida socialvårdens målsättning och organisation.

Departementschefen säger i propositionen att den nya lagstiftningen bör träda i kraft den 1 juli 1970 med hänsyn till att ett stort antal kommunsammanläggningar kommer att genomföras den 1 januari 1971 och att val till kommunala nämnder kommer att äga rum i slutet av år 1970.

Förslaget syftar endast till en provisorisk lagstiftning som skall gälla i avvaktan på resultatet av socialutredningens fortsatta arbete. Detta arbete innefattar en förutsättningslös genomgång av hela frågan om den framtida socialvårdens målsättning och organisation.

Window

Det blir alltmer allmänt att våra nyhetsorgan varnar för olika mediciner, njutningsmedel, salvor osv. Dessa kan var cancerframkallande. Det är oroande.

Cancer är för många ett skräckbegrepp. Sjukdomsskräck som verktyg i nyhetsförmedlingen är nog inte att rekommendera. Det visar sig att nyheterna ofta stammar från undersökningar som påbörjats.

Man erinrar sig att det förra våren här i landet samlades in miljon efter miljon till cancerforskningen. Kunde inte någon av dessa miljoner användas till forskning vilka medel vi kan använda oss av, som kan garanteras vara *icke* sjukdomsframkallande?

År 1965 användes drygt 8 miljoner ton olja för uppvärmning av våra bostäder och andra lokaler. År 1985 väntas oljeförbrukningen för värmeändamål vara mellan 15 och 18 miljoner ton. Detta är lika mycket som vår *totala* oljeförbrukning år år 1965 och denna kraftiga ökning kommer, trots att elvärme vid det laget enligt Vattenfallsstyrelsens beräkningar har antagits ta ca 20 procent av uppvärmningsmarknaden.

Dessa siffror är skrämmande inte bara ur miljövårdssynpunkt, de är betänkliga även av handelsekonomiska skäl.

Örebro i siktkorset

Det man hinner se av en kongress-stad under några intensiva kongressdagar är förstås inte mycket. För att i någon mån kompensera för detta har vi låtit en av stadens egna söner och författare, NILS-PETER ECKERBOM, beskriva Örebro så som han upplever staden i detta nu. Och för er som inte är med på RHL-kongressen kan denna artikel vara en god beskrivning av en stad "där två geografiska fenomen korsar varann".

Nicolaikirkan vid Stortorget och Engelbrektstatyn.

Kikaren läggs an. Riktas in. Där kom något in i bilden. En stad. Mitt i siktkorset. Det passar bra.

Örebro är nämligen en korsning. Inte mellan två stadsraser. Och inte mellan två vägsträckor, även om man förstås kan tänk sig det (för. Berit Spong vann en folkvagn för några år sen på sloganen "Vägarna och vi möts i Örebro").

Nej, Örebro är den punkt där två geografiska fenomen korsar varann.

Det ena fenomenet är en å. Det andra är en ås. Nästan samma sak, det är bara ett "s" som skiljer. Och å och å svar ju en gång praktiskt taget samma sak: åsen är den bädd som ån lämnade efter sig — det vill säga den å som flöt fram djupt under den smältande inlandsisen för några tiotusentals år sen.

Åar korsar åsar lite varstans i vårt land, men för den skull har det inte uppstått städer där. I Örebros fall tillkom att korsningen låg alldeles inpå en stor sjö, Fornhjälmaren, som var mycket större än våra dars Hjälmaren, som redan sen länge varit på retur när den stora sjösänkningen på 1880-talet gav den knäcken (Örebros utsläpp av avfall bara bekräftar saken).

Örebro är alltså staden som klamrade sig fast vid en ås för att undgå att dras ner i det väldiga sjöträsk som omgav den. Samtidigt som den ändå ville dra nytta av vattenkommunikationen. Det var ju över Hjälmaren som de stadsgrundande tyskarna, lübeckar-

Storgatan vid Järntorget.

na, kom dragande på 11- och 1200-talen.

Och det var samma väg som de tyska handelsmännen forslade bort sitt järn på. Örebro var stapelplats för dem. Där la de upp sina förråd ur vilka bergsmännen köpte av dem och där mottog de sitt järn.

Nu är det där nästan bortglömda saker. Örebro är inte längre beroende av sitt järn. Den enda beröringspunkten är väl att Bergshandteringens vänner fortfarande träffas i Örebro varje Hindersmäss, det vill säga numera sista veckan i januari.

Hinders kommer av Hindrik som i moderniserad stavning har namnsdag den 19 januari. Dagen har glidit framåt i almanackan efter 1753 års kalenderreform. Den har givit namn åt denna marknad som fortfarande efter mer än 700 år äger rum i Örebro.

Våra dagars Örebro har länge identifierats med begreppen sko och kex. Det är numera en i hög grad inaktuell attribuering. Åtskilliga skofabriker har lagts ner i dessa skoimportens dagar

och Örebro Kex är långtifrån enda stora industri som inte sysslar med skor. Emballage-, pappers- och verkstadsindustri är t. ex. företrädna med stora företag.

Fast det är förstås sant att Örebro saknar den *verkligt* stora industrin som skulle kunna hålla nere skatten (som t. ex. i Västerås).

Istället har staden så mycket annat där den kravlat sig ut över den forna träskläppen. Den har lejongult regemente (som heter I 3) och den har sen några år universitetsfilial (med ett par tusen studerande). Den har socialhögskola och gymnastikhögskola. Plus alla de andra skolorna och grundskolorna. Stadsfullmäktiges ordförande är typiskt nog rektor.

Läroverk finns däremot inte längre, som bekant. Hur man nu ska tyda det. Det kanske går för mycket komplex i det ordet och för mycket kunskap.

Annars är det väl så att det är det anrika Karolinska läroverket (numera alltså Karolinska skolan) som lagt grunden till stadens anseende som

skolstad. I dess aula finns några av stadens kungaporträtt.

Andra ställen där det finns kungaporträtt är på slottet och på regementet (och på museet förstås). Slott, skola, regemente — de tre hörnpelarna i Örebros världsliga struktur en gång. Fast det är förstås sant att slottet nu till stor del tömts på de offentliga myndigheter som där trängdes. Det var länsstyrelsen som häromåret flyttade större delen av sin verksamhet ur det gamla gråstensspöket i ån till det helt nya landstatshuset i korsningen av Järnväggsgatan och Storgatan.

Men slottet är fortfarande mycket mäktigt, rent visuellt sett, där det ligger nästan exakt i den inledningsvis nämnda korsningen. Och det visuella ska verkligen inte underskattas i detta reklamens tidevarv.

Apropos kungaporträtt. Det finns ett sådant på Örebro Sparbank. Det föreställer Karl XII och sitter i bankdirektörens rum. Men det kommer att flyttas till annan plats i samband med den

stora pågående tillbyggnaden av banken. Direktören ifråga har förklarat att minnet av Karl XII och vård av penningars värde inte direkt går hand i hand.

Jag nämnde slottet som visuell tyngdlyftare. Längre (700 år) i förkrossande dominans har det under de sista femton åren fått allvarlig konkurrens.

Först var det vattentornet Svampen på norr som sköt upp sin väldiga hatt redan 1957 och som blivit förebild för många andra städers och orters vattentorn. Jag skrev en hyllningsdikt till Svampen en gång i Nerikes Allehanda. I den tog jag fasta på dess science fiction-betonade karaktär, de stora möjligheterna till association den gav trots de enkla linjerna.

Sen kom 1963 Krämarens båda olivblanka skyskraper i söder med, om jag inte missminner mig, 17 våningar. Jag åker i en av dem ibland: man stiger ut i mycket ombonade, helt fönsterlösa korridorer där lamporna brinner året runt.

Ytterligheterna berör varann här. Krämarskraperorna reser sig nämligen i ett kvarter som var utpräglat ruckelbetonat innan de sköt upp. Hela söder var förresten på den tiden en träkåksstadsdel.

Hur den tog sig ut kan man få en föreställning om ifall man besöker Wadköping vid ån i östra Örebro inte långt från slussen.

Wadköping är en rekonstruktion och för den skull starkt ifrågasatt av den nye landsantikvarien i Örebro län. Men kan man inte se det så att Wadköping är en fantasiprodukt lika väl som det ursprungliga Wadköping som Hjalmar Bergman skrev om?

Frågan har stor principiell räckvidd. Det är klart att Wadköping ger mer åt fantasin än t.ex. stadsdelen Oxhagen i motsatt väderstreck. Där är allt modern, t.o.m. så modernt att bilarna inte kan köra in bland hyreshusen utan får hålla sig kvar under betongvalv på den centrala gatan. Men frågan är inte så ödesdiger som det kan verka. Så vitt jag förstår får folk använda sin egen fantasi mera i en mera fantasilös miljö.

Den järnvägsresenär som inte varit i Örebro på, låt oss säga de sista tio åren, blir förvånad när han stiger ut ur Centralstationens hus. Rakt fram vid horisonten ser han omedelbart några väldiga, snedställda kuber eller lådor som han inte såg vid förra besöket.

Det är hälsolådor han ser, d.v.s. Regionsjukhuset, som väl är orsaken till att hjärt- och lungsjukas kongress hålls i Örebro i år. Det är Örebro centrala läge som gett den utdelningen åt staden (liksom att den är huvudort för Mellansvenska radiodistriktet).

En annan utdelning är hitflyttningen förra året av en stor del av Statistiska Centralbyrån, SCB. Dess datamaskiner jäser nu över av informationer där förut Ekströms riksbekanta bakpulver blev till.

Ytterligare en lägesutdelning är de många kongresserna här. Det kanske ligger något i Berit Spongs slogan. För det kan väl inte vara så att det är sloganen som påverkat?

Apropos kongresser — hur är det med det mera stadigvarande kulturlivet i Örebro, den gamla boktryckarstaden (Lindhs boktryckeri som sen blev Nordstedts i Stockholm)?

Man vill gärna svara: vänd er till kulturnämnden. För givetvis finns det en kulturnämnd också i Örebro sen några år. Den fördelar pengarna åt kulturen.

Gudskelov har den ännu inte förfallit till att tala om "kul turen", som man till min förskräckelse gör i Nora, den gamla, en gång kultiverade bergsmansstaden. När kulturen blir kul då är det dags att den byter namn.

Det finns teater i Örebro. Riksteatern håller med måttligt understöd från staden en liten fast ensemble. Den ger, som sig bör, "sambällstillvända" pjäser. Man frågar sig förstas varför Västerås, som ju ändå ligger betydligt närmare Stockholms teatrar, har satsat betydligt mera på teater än Örebro?

Stora teaterlokalen i Örebro (i Medborgarhusets Hjalmar Bergman-teater) är den brantaste jag sett i den här sin värld. Vänder man sig om på försrta bänk ser man en tegelröd tapet av ansikten upphängd bakom sig. Men alla får sitta oskyt — det är sant.

En beskrivning av Örebro haltar betänkligt om man inte nämner Gustavsviksbadet på söder — en vit betonghalvbåge famnande mot söder och solhälsan. Det är faktiskt besöksvärt, även om det börjar bli överbefolkat.

Det finns förstas också två simhallar, idrottshus, isstadion och (beslutat) fotbollstadion.

Vad är det nu för herrar som be-

ordrar fram så mycken idrott och så mycket skola?

De heter Aronsson och Fallenius (den nämnde rektorn) sen ett bra tag. Båda återfinns i stadsfullmäktige. De kan dock inte tänkas utan sin ständiga skugga, folkpartisten Rydén. När Aronsson säger ja säger Rydén nej — det är ett av de stående och verkligt välgrundade skämten i Örebro. Aronsson är den jovialiskt rundhänte, Rydén den sammanbitne snålaren. Mycket riktigt är den förre socialdemokrat och den senare egen företagare. De är polerna i Örebro ekonomiska liv. Man har känslan av att tyngdpunkten f.n. ligger åt Aronsson-hållet — i varje fall är Örebro kommunalskatt en av landets högsta.

Så går trätan i Örebro. Den rör pengar. Vilket inte hindrar att det finns en massiv generositet och hygglighet i staden. Över huvud är det så sant det som redan Heidenstam sa, nämligen att svenskarnas skötesynd är att tala illa om sig själva. Och så finns det väl en annan skötesynd också: bristen på öppenhet och andlig generositet — vid sidan av okulturen förstås (men där föll jag visst i den heidenstamska gropen).

Vad finns mer att säga? Att Nerikes Allehanda, den största tidningen, gått över till off set och som slutmål har att dominera en stor del av Svealand och bara heta Allehanda (som chokladen)? Eller att Konstfrämjandet fått sin första lokal i landsorten här (i Gamla Teater-huset)?

Det finns mycket mer att säga. Eller också finns det inget alls mer att säga. Jag menar: platsen får tala för sig själv. I sommargrönskan. Och solen. Den allt utjämnande och försonande. Den enda verkliga jämlikhetsskaparen. ■

Gynna
svenskt
näringsliv

10

KONTOR I ÖREBRO

Drottninggatan 18
Drottninggatan 35
Engelbrektsgatan 74
Hjalmar Bergmans v. 52
Hjälmarvägen 23
Lövstagatan 18
Markbackens centrum
Storgatan 26
Vivalla centrum
Västra Vintergatan 11

Tel. vx. 019/11 91 80

Tala med oss när det gäller

Kyl, Frys, Tvättmaskiner,

Diskmaskiner

och övriga

Hushållsmaskiner

Nettoköp i Örebro AB

Kungsgatan 9

Tel. 019/13 35 12, 14 25 30

— hela familjens stora varuhus...

... en
träffpunkt

I Örebro centrum ligger KRÄMAREN, ett annorlunda varuhus med välsorterade avdelningar som ägs av enskilda köpmän. Något som borgar för personligt engagemang och sinne för service. I KRÄMAREN är varje avdelning en specialbutik med stort sortiment och kunnig personal. En träffpunkt i elegant och trivsamt miljö.

VÄLKOMMEN TILL ÖREBRO

HÄR LÄSER MAN NERIKES ALLEHANDA

— upplaga över 60.000 ex. —

Det dolda läkarsamhället — finns det?

I marsnumret av Status gjorde signaturen Probs en kort presentation av den debatt som höll på att komma igång med anledning av en artikel i Läkartidningen av författaren och läkaren Lars Gyllensten. Hur det gick sedan berättar här FOLKE LUDIN, som vi med glädje hälsar åter som medarbetare i Status. Han ger en god presentation av sig själv i inledningen till sin artikel och en god analys av kärnfrågan i debatten kring Gyllenstens analys i artikeln i sin helhet.

I januari i år skrev författaren och läkaren Lars Gyllensten, känd långt utanför vårt lands gränser, en uppmärksammas artikel i Läkartidningen (LT). Det var en skärpt, korrekt och välanserad analys av vad han kallade "det dolda läkarsamhället". Artikeln innehöll inga förgripliga osanningar eller anklagelser. Dess ton var hovsam, och författaren hävdade egentligen endast att läkaryrket, liksom många andra fackorganisationer, fortfarande hade mycket av skräväsande i sig, och att läkarna alltjämt bildade en exklusiv grupp, ett "subsamhälle", skyddat mot splittring och konkurrens genom en onödigt kortsynt facklig politik under 30- och 40-talet.

En bakgrundsteckning

Det är ingen överdrift att säga att artikeln framkallade ett ramaskri i LT, framför allt upphävt av grånade doktorer. Det var som om en bomb krevrat, och man kan undra hur fönsterrutorna i redaktionens lokaler höll. Trots det goda namn och anseende den frejdade författaren förskaffat sig och som kröntes med hans inval i Svenska Akademien drog man sig inte för att drämja till med de värsta råsoapar som förmodligen någonsin levererats av Svenska Läkarförbundets officiella organ.

Hemsktoppen noterades av en pensionerad kirurg som stod för det hätskaste personliga angrepp jag över huvud taget läst i LT på trettio år. Så får man bara inte skriva, även om man till äventyrs skulle ha rätt i en debatt; än mindre givetvis om man dessutom har fel. Den grå hedersdok-

torn karakteriserade Gyllenstens artikel som "en infam smutskastning" av en lojal samhällsgrupp och knappast som ett sakligt inlägg i vanlig mening. Han förmådde inte stävja sin ilska. Han lät den utmynna i en rad hemmagjorda invektiv såsom "nubeal" och "barockal"— en eruption av ord som jag varken kunnat återfinna i Akademiens ordlista eller i någon synonymordbok. Han förlorade till den grad kontrollen över sig själv att han direkt beskyllde Lars Gyllensten för att skriva lömskt, elakt, skamligt och inte hederligt!

Efter denna gemena ingress följde sedan i snabb takt, i nummer efter nummer av LT, rabiata angrepp på Gyllensten, om än ej så besinningslösa som den första rondens (vilket helt enkelt vore tekniskt omöjligt). När så en pensionerad professor, som stillsamt borde skatta sig lycklig över att ha fått födas och verka i ett land så fritt och fredligt som vårt och inte i en rasistisk diktaturstat som Sydafrika eller Hitlertyskland, när denne professor hade panna att påstå att den svenska läkarkåren befann sig i ett pressat förhandlingsläge och följaktligen skulle skadas av Gyllenstens kritik, kände jag mig manad att med ett inlägg försöka att åtminstone i någon mån neutralisera de allra värsta grovheterna och övertrampen. En av protestanterna hade för övrigt i klartext bett om ett konkret exempel på "sjukhus av regementstyp". Det var inte svårt för mig att stå till tjänst i en så enkel fråga. Jag hade många på lager och valde ett av de mera oförargliga. Jag skulle ha kunnat ta betydligt mera upprörande exempel

men avstod därifrån. Debatten var förvisso redan tillräckligt inflammerad ändå. Så skickade jag alltså in mitt inlägg till LT:s redaktion och fick omedelbart bekräftelse på att det kommit fram och diarieförts. Men därutöver hände ingenting.

Nu vill jag ingalunda påstå att tålmod är min starkaste sida; det finns säkert åtskilliga kolleger med betydligt längre stubin än min. Men när femtio solvarv gått utan att jag ens fått besked om eller när min artikel skulle publiceras och än mindre erhållit korrekturavdrag, brast mitt lilla tålmod och jag skrev till LT och begärde min artikel i retur för att publicera den i någon annan tidning.

Bestämt måste jag vara ett offer inte bara för otålighet utan även för otur. Redaktionschefen svarade nämligen omgående att man visserligen övervägt vissa strykningar i mitt manuskript men att det nu låg i tur för publicering. I sanning ett egendomlig sammanträffande: när jag efter nästan två månaders väntan begärde att få min artikel tillbaka fick jag veta att den just skulle tas in! Onekligen en händelse som ser ut som en tanke.

Emellertid, jag hade knappast postat mitt brev förrän eftertankens kränka blekhet inställde sig. Hade jag inte tagit munnen onödigt full då jag övermodigt sagt att det fanns andra tidningar att vända sig till?

Fanns det verkligen det? Och i så fall vilka?

Frågan om telepati, ockultism, "sjätte sinnet," eller vad man nu vill kalla det, har sedan tidernas gryning upptagit människans tankar. Vi vet dock — trots att Friedrich Wöhler för snart

STATUS BILDKRYSS

G.P.

UN- DER VIS- NING							PROV KAN VÄXLAS			ÅGA	
			KENYA- METRO- POL		FÄR ARM VARA				HÄLLER I HOP	ÄM- BETS- VERK	
REV- VED- MÄTT				LEEN- DE JOKER				FÄR VAK- TEN			
FÄR BRONS- PENG					GÄR IKLÄ- DER			NAMN- LULL		TRIL- LA	TIDS- ORD
PIPER I RE- DET		TORK- HUS EFTER- NAMN			SAM- MAN- FOGA			KRI- TISE- RAD			
					GE- ME- NA		HÄRD STYM- BAD STATY		LIGGER HÖGT	VANKA BUSKE	
AV- LIDA ÄNGEL		SVENSK & TAR SORK					BOR I NORR LYRISK EDGAR				SÄMRE SÄLL- SKAP
				OVETTS- MÄTT					FORT- FARAN- DE		GÄR OCH LETAR
MED TOM BÖRS	MED- DELAN DE KANAL				I BOLL- SPEL				BÄR- KORG		SES I ISAR SKATT
			SMUT- SIG						UPP- GIFT		
HUVUD- STAD KLOCK- SLAG				TAS STEG I	TOM OWENS		ULLEVI OCH PÅSUNDA				
					ITU GÄR GODIS			KÄN- NER TILL	FÖRE TID	FÄR- KOST FIRMA	
NAMN RUTI- NERAD				SKID- ORT				BÖR PRO- VET			
			PRO- BLEM								
						STAM- SKYDD					

nr 6

Namn

Adress

Postadress

Lösningarna måste vara Status redaktion, Box 3196, 103 63 Stockholm 3, tillhanda senast den 10 aug. För att få deltaga i tävlingen skall tävlingsbrev vara märkta "Bildkryss nr 6". — Tre priser utdelas som vanligt, nämligen ett på 25, ett på 10 och ett på 5 kronor. Lösning och pristagarnas namn meddelas i Status sept.nr.

150 år sedan genom syntetisering av urinämne utplånade gränsen mellan "organiskt" och "oorganiskt" liv, och trots att den moderna fysiken fastställt att energi är ekvivalent med materia — vi vet dock trots detta föga om naturens innersta hemligheter. Hur som helst, vare sig man tror på telepati eller inte, så blev jag minst sagt förvånad då jag dagen efter jag postat mitt brev till LT fick en skrivelse från STATUS redaktör som undrade om jag vore villig att medarbeta i denna ansedda tidskrift.

Vad låg närmare till hands än att tacksamt acceptera och som första bidrag sända in den artikel som LT lagt på is i en och en halv månad för att — då debatten ebbat ut — publicera den i stympat skick. Som antiklimax.

Här följer nu artikeln in extenso, och läsaren får själv avgöra om inte Gyllensten har rätt i sitt påstående att det existerar ett "dolt läkarsamhälle".

DET DOLDA LÄKARSAMHÄLLET

Praktisk läkarvård

De våldsamma — på sina håll uppskärade — reaktioner som Gyllenstens artikel utlöste visar hur ömma de liktornar var vid vilka han helt ytligt råkade snudda. Tänk då om han trampat på dem med hela sin ordstyrkas kraft.

Tål verkligen läkarkåren inte någon kritik eller självkritik?

Gyllenstens eget försvar (LT nr 12/1970) var så suveränt att man snarast råkar utsätta sig för risken av en antiklimax genom att fortsätta debatten. Att jag trots detta ger mig in i den — sen omsider eftersom jag i motsats till Hallgren, Wahren och framför allt Wijnblad föredragit att tänka först och skriva sedan — beror på att Gyllenstens belackare alla kommit med en gemensam anklagelse, nämligen den att han är en teoretiker som saknar praktisk erfarenhet av modern sjukvård och följaktligen borde vara oförmögen att yttra sig därom. Som om han inte behärskar stort mer än glandula thyreoideas histologi. (Glandula thyreidea = sköldkörteln; Gyllensten är bitr. prof. i histologi.)

Wijnblad skriver sålunda: "Vet Gyllensten inte alls hur man nu för tiden arbetar på sjukhus?"

Hallgren påpekar att "Gyllensten borde vara så vänlig att gå några ronder." Och Wahren, slutligen, understryker att Gyllensten "själv saknar eller endast har sekundär erfarenhet av praktisk sjukvård."

Sjukhus av regementstyp

I stället för att häckla Gyllensten för denna förmenta brist på erfarenhet av praktisk läkarvård borde de nämnda författarna vara tacksamma häröver. Jag har nämligen den efterlysta erfarenheten, både från universitetskliniker, storstadssjukhus och centrallasarett, och jag vågar påstå att om Gyllensten upplevt vad jag gjort under de år sedan jag legitimerades 1941 så skulle hans kritik förmodligen ha blivit åtskilliga grader bistrare.

Hallgren tycker att det skulle vara intressant att få höra ett exempel på sjukhus av regementstyp. Jag kan lämna flera men nöjer mig med ett, eftersom han så önskar.

Mitt första underläkarförordnande gällde ett mellansvenskt blandat lasarett, diktatoriskt styrt av en regementsläkare, reglements enligt kamrad med en bena som sträckte sig från det låga härfästet till protuberantia occipitalis externa. Samtidigt var en lasarettsläkare från ett annat landsting inkallad — det var örlogstider och lasarettet var utvidgat till krigssjukhus — så nyutnämnd att han med en nästan pueril stolthet låtit ingravera ordet "lasarettsläkare" i sitt cigarrettetui...

Dessa båda herrar överläkare gick rond varannan dag, och Patrick Wymark skulle förmodligen haft ett och annat att lära ifråga om maktspel. Sålunda låg patienterna givakt i sina sträckbäddade sängar, sköterskorna neg underdånigt och skräckslagna, och ordinationerna växlade varje förmiddagsrond. Ena dagen skulle Karlsson ha idominsalva, andra dagen inotylosalva, tredje dagen åter idominsalva ("vem i helvete har ändrat på mina ordinationer!"), fjärde dagen inotylosalva igen, etcetera. Och dett var inte på 1800-talet, än mindre på Hippokratets tid.

Lojalitet

Wijnbladhs artikel förbigår jag helst. Jag vill inte strö salt i såren genom att påminna honom och läsarna om dess förvirrade innehåll. Sannolikt betingades den av ett akut affektutbrott som man kanske inte skall ta allför allvarligt på. En lapsus calami, måhända, som skulle förblivit opublicerad därest han blott givit sig tid till någon dags eftertanke, eller till att sova på saken. Möjligen kan man tycka att det var en smula otur att hans karakteristik av den svenska läkarkåren som en lojal samhällsgrupp skulle råka publiceras ungefär samtidigt som tidningarna meddelade att två mediokra allmänpraktiker skattefuskat med en halv resp. halvannan miljon kro-

nor. Läkarkåren är nog varken mer eller mindre lojal än andra subsamhället — hästscojarnas sentida efterföljare, bilhandlarna, möjligen undantagna.

Standardblinda?

Den mest sansade av de tre protestanterna är Wahren. Likväl läser man med häpnad att "den svenska läkarkåren just nu befinner sig i en pressad situation." Det är väl ändå lite väl gjort korn i överkant?

Läser Wahren inte tidningarna, lyssnar han aldrig på radio, tittar han aldrig i TV? Har tragedierna i Vietnam, Laos, Kambodja, Sydafrika, Angola och Rhodesia helt gått förbi honom? Och har han redan glömt dem i Belsen, Dachau och Buchenwald?

I en tidningsintervju meddelar riksbankschefen idag (23/3) att Sverige är Europas rikaste land om man ser på levnadsstandarden. Inte ens i Schweiz tycks man alltså i gemen ha en så hög standard, så många som har bil, sommarstuga, färg-TV och möjlighet att resa till Mallorca.

Följden av detta är — naturligt nog — att det ingenstädes klagas så ofta och så högljutt över bristande resurser som här.

I detta exempellöst välmående land torde det inte finnas någon yrkesgrupp som i stort sett är mera gynnad än läkarkåren. Det finns de som har väl så stort ansvar — lokomotivförare och piloter exempelvis — och de som har väl så kvalificerad utbildning — lektorer i matematik och professorer i fysik exempelvis — men inga torde kollektivt sett ha de bättre ställt än läkarna. Den svenska "doktor" är sålunda en synnerligen gynnad individ i vår sargade värld. Man tycker att det skulle bjuda emot då, att hävda att kåren "just nu befinner sig i en pressad situation."

Men likaväl som man ka bli "fartblind" genom att under lång tid hålla hög hastighet, likaväl kan man naturligtvis bli "standardblind" genom att under alltför lång tid leva i överflöd. Det är bara det att man väntar sig litet mer social och politisk medvetenhet, för att inte säga ödmjukhet, av en professor emeritus. Eller är det inte "bara pigor som vantrivs?"

Cybernetik

Jag vet inte varför vännen Gunnar Biörck protesterade mot Gyllensten, eftersom han i Sv D kom till "alldes samma mening --- att alla krafter måste sättas in på att bevara och utveckla det mänskliga elementet i sjukvården."

"Avpersonaliseringen inom sjukvår-

den", skriver GB, "har aldrig önskat av läkare, sjuksköterskor eller annan vårdpersonal, den har drivits fram trots och mot dem, av rationaliseringsexperter, administratörer och bakom dem: politikerna". Man varför sätta punkt efter politikerna? Vem har drivit fram dem? Jo, väljarna, folket alltså, de presumtiva patienterna — alldeles oavsett om man kallar dessa sjuka människor, sjukvårdskonsumenter, fall eller — det hemskaste av allt — material. Och därmed är cirkeln sluten i det intressanta cybernetiska växelspelet mellan makthavare och väljare. De förra utgör de senares valda representanter men kan, när de väl nått den åtrådda makten, påverka väljarkåren genom en medvetet riktad propaganda.

Trots allt tycks det dock förhålla sig så att det överväldigande antalet människor, så länge de är unga och friska, intresserar sig mer för Hylands hörna och Honkens rygg än för hur sjukvård och åldrvård skall finansieras. Det kan väl ordnas genom Röda Fjädersn-insamlingar och artisttjippon! Nu gäller det att deklarerat så att inte "Sträng tar allt". Som om Sträng satt på Operabaren och rumlade kväll efter kväll. En del — det måste väl i rättvisans namn erkännas — går dock till dialysplatser och hörapparater.

40-talets fackpolitik

Det förvånar att Gyllensten kommit sådant rabalder åstad med sin artikel. Han har inte framfört några infama lögnar och inte heller några barockala eller nubeala invektiver (vad det nu skall betyda). Han understryker endast att läkarkåren är ett strängt organiserat skrä som behårt håller på fackföreningens principer tack vare spärrad intagning och lång utbildningstid (som ingalunda är färdig vid legitimationen).

I ett samhälle, så egendomligt konstruerat som vårt, där alla tycks stå i mer eller mindre uttalad motsatsställning till alla — arbetsköpare till arbetare, lärare till elev, myndighet till menighet, producent till konsument — där har individen liten chans att göra sig gällande om han inte ansluter sig till en fackförening.

Men nog kunde vi väl ge Gyllensten rätt i att läkarnas fackliga organisationer — Läkarförbundet och kanske framför allt SYLF — under 40-talet drev en osedvanligt hård och kortsynt politik.

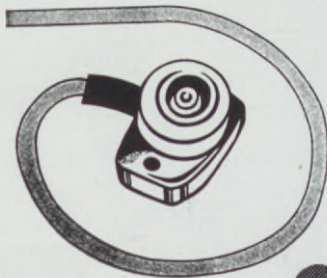
Varför skulle det eljest "vara inne" att kritisera läkarna, de som en gång värdades som små gudar?

Självsökande bilradio

Båda händerna på ratten
Tryck på fotknappen
så får ni in ett nytt program

Blaupunkt Automatic

En bilradio i ordets rätta bemärkelse! Självsökande! Fotmanövrerad! Trafiksäker! Växla mellan P1, P2 och P3 bara genom att trycka på fjärrkontrollen med vänsterfoten.

BLAUPUNKT
Ingår i Bosch-gruppen

RHL INFORMATION

Utredningsman tillsatt om sjukpenning vid arbetsvård

Bilden är från ett modernt arbetsträningsinstitut. Den som går igenom arbetsprövning, arbetsträning eller arbetsmarknadsutbildning på rekommendation av arbetsvården kan erhålla såväl utbildningsbidrag som sjukpenning om försäkringskassan är med i planeringen av åtgärder. I både nr 3 och 4 av Status har vi tagit upp de problem som ryms inom det fält som vi kallar rehabilitering. Nu har socialministern äntligen tillkallat en utredningsman. Tyvärr innebär utredningsuppdraget en begränsning. Tydligt rör det sig endast om problemet kring sjukpenning vid arbetsvård. Som vi visade i nr 4 är problemet mer mångfacetterat än så.

Reglerna för sjukpenning under tid för arbetsvård skall utredas av sakkunnig tillkallad av socialministern.

Enligt bestämmelserna i lagen om allmän försäkring kan sjukpenning utgå till försäkrad som undergår av sjukdom påkallad rehabiliteringsåtgärder bl a i form av arbetsvård.

Vid sådan arbetsvård i form av arbetsprövning, arbetsträning eller yrkesutbildning som har beviljats av arbetsvårdsorgan kan samtidigt utgå utbildningsbidrag enligt arbetsmarknads-kungörelsen eller annan ersättning av liknande karaktär, utgiven av kommunala medel med statsbidrag.

De bägge stödformer som således kommer i fråga när någon som är sjukpenningförsäkrad undergår arbetsmässig rehabilitering påkallad av sjukdom följer i stort skilda regler. Beloppsmässigt sker dock en viss samordning.

Rådande normer för utgivande av sjukpenning under tid för arbetsvård har visat sig medföra vissa svårigheter i tillämpningen. Svårigheterna har be-

rörts i en framställning till Kungl. Maj:t från riksförsäkringsverket och arbetsmarknadsstyrelsen. Framställningen innehåller förslag att det nuvarande delade systemet för stöd vid arbetsvård, i vart fall när arbetsvården avser yrkesutbildning, skall avlösas av ett annat, där ersättning utges i form av bidrag från arbetsmarknadsverket. Av olika skäl har emellertid verkens förslag inte befunnits medföra en tillfredsställande lösning av de problem som uppstått.

Med utgångspunkt i att den allmänna försäkringen även i fortsättningen skall kunna stödja arbetsmässiga rehabiliteringsåtgärder bör en utredning ske om den lämpliga utformningen av de närmare villkoren för detta stöd.

En ändamålsenlig samordning mellan de förmåner som utgår från den allmänna försäkringen och dem som utgår från arbetsvårdsorgan skall eftersträvas.

Vid utredningen bör, mot bakgrund av de erfarenheter som nu gällande normer gett, särskilt beaktas önsk-

värheten av en sådan utformning av reglerna att de så långt möjligt medger för den försäkrade att redan vid arbetsvårdens början överblicka vad som kommer att gälla för honom under rehabiliteringstiden.

Nuvarande normer för utgivande av sjukpenning har visat sig medföra de största bedömningssvårigheterna i fråga om de mycket långvariga rehabiliteringsåtgärderna. För dessa fall bör särskilt undersökas vilka möjligheter till en mera ändamålsenlig ordning som kan stå till buds inom ramen för reglerna inom förtidspensioneringen.

En viktig uppgift vid utredningsarbetet bör slutligen vara att söka åstadkomma regler som medger en från administrativ synpunkt rationell handläggning av stödet.

Vid sidan av de nu nämnda problemen rörande den allmänna försäkringen bör motsvarande problem beträffande yrkesskadeförsäkringen och dess anknytning till arbetsvården behandlas.

Nytt från lokalavdelningarna

Mars—april är de månader under året då de flesta årsmöten äger rum. Detta gäller även för lokalföreningarna inom riksförbundet och vi har här samlat ett litet axplock från några sådana.

JÖNKÖPING: Verksamhetsberättelsen redovisar vid årets slut 169 medlemmar och att 25 nya medlemmar intagits under året. Föreningen har haft en omfattande verksamhet med möten varje månad. Styrelsen som omvaldes består bl. a. av Oscar Liljengren, ordförande, Gustav Englund, kassör och Ann-Britt Svensson, sekreterare. Musik och kaffeservering inramade årsmötet.

Tre nya medlemmar beviljades inträde.

KALMAR CENTRALORGANISATION: Ett av de våldsammaste snöväder i mannaminne höll på att sätta

stopp för centralorganisationens årsmöte, som hölls en söndag i april på Målilla sjukhus. Men trots dåliga yttre omständigheter kunde ändå årsmötet genomföras. Centralorganisationen, som i år fyller 25 år, beslutade att jubileet skall firas i Färjestaden på Öland i augusti. Årsmötet beslutade att göra en helhjärtad insats när det gäller försäljningen i årets rikslotteri. Styrelsen med ordförande Sigfrid Celander omvaldes i sin helhet.

OSKARSHAMN hade ett 50-tal av sina 103 medlemmar på sitt årsmöte. Av verksamhetsberättelsen framgick att föreningen varit representerad vid riksförbundets regionalkurser och att kassan fått fin förstärkning genom bonus vid försäljning av lotter för rikslotteriet samt genom ett eget torglotteri. Staden har lämnat anslag till föreningen. Avgående ledamöter i styrelsen omvaldes. Som ordförande kvarstår alltså Eric Hultgren, som kassör Edvin Bogne och som sekreterare Irma Carlsson. Till kongressombud utsågs ordföranden. Man beslutade att en bussutflykt skall ordnas under sommaren. Årsmötet avslutades med supé och underhållning av Wirséns trio.

VIMMERBY. Föreningen har 55 medlemmar och redovisar en fin aktivitet under 1969 med flera mycket välbesök-

ta möten. Av RHL:s lotter hade man sålt 1.250 st. och Status julnummer gick ut i 600 ex, vilket innebar en ökning med 400. Fem kommuner i föreningens verksamhetsområde har gett 800 kr i anslag. Medlemsavgiften i föreningen är 7:50 och med denna följer också prenumeration på Status. Man skall under 1970 söka satsa hårdare på lottförsäljning och bl. a. ordna försäljning på marknaderna i Virserum och Hulfsfred. Kassan har under året omslutit 9.384:— kr och behållningen blir 3.280:— kr. Styrelsen fick en ny ordföranden, då Bror Johansson nyvaldes.

HÄSLEHOLM: Kristianstads läns Centralorganisations årsmöte hölls i Hässleholm under kamrer Elliott Nylanders ordförandeskap. Bland inkomsterna märks anslag från kommuner med 12.900:— kr och behållningen var vid årets slut 7.282:— kr. Från Svenska

VID BESÖK I HÖÖR,
ät och bo på

Järnvägshotellet

God mat och gott kaffe
Propra rum

Tel. 0413/200 25

ALLT i pappersbranschen
billigast från

Skånska Papperscentralen AB

Sallerupsvägen 90, Malmö Ö

Tel. 93 54 30 - Växel

Nationalföreningen har anslag lämnats medlemmar till näringshjälp och startbidrag med 15.000:— kr. Åsens konvalescenthem, som drives av organisationen genom särskild stiftelse kan redovisa en bra verksamhet med en mycket god beläggning med 39 gäster från det egna länet och 137 från andra län. Landstinget har höjt sitt bidrag under året. Hemmet skulle dock kunna utnyttjas ännu bättre av sjukhusen inom länet för en god eftervård. Underhållning och förströelser har ordnats och en del förbättringsarbeten på byggnaderna har utförts.

LANDSKRONA har under verksamhetsåret ökat medlemsantalet kraftigt och medlemmarna har varit flitigt engagerade i terapi- och kursverksamhet. Ett tjugotal medlemmar har visats på något av organisationens konvalescenthem. Till ordförande omvaldes E Mathiasson och till sekreterare Elsie Christensson.

ÖREBRO centralförening i Örebro län har hållit sitt 20:e årsmöte i Medborgarhuset, Örebro med Alfred Lindahl som mötesordförande. Tillsammans omsluter föreningen 569 medlemmar. Status julnummer har sålts genom lokalföreningen i 3.222 ex och som van-

ligt hade en pristävlan anordnats. Bästa försäljare blev Jan Lindholm, Karlskoga med 1.300 ex och tvåa blev Sven Karlsson, Guldsmedshyttan med 500 ex.

Föreningens ekonomi är god tack vare välvilliga anslag. Största bidragsgivare är fackföreningarna, som gett 8.422:— kr och landstinget som anslagit 3.000:—kr. RHL-lotteriet gav Centralorganisationen ett netto på 1.119:— kr.

Föreningen kommer i år att stå som värd för riksförbundets kongress.

Till ordförande omvaldes Alfred Lindahl, till sekreterare Ivar Björnvall och till kassör Karl Erik Mälman.

SANDVIKEN höll sitt årsmöte under ledning av centralorganisationens ordförande Erik Karlsson, Hofors och redovisar ett 90-tal medlemmar och en kassaomslutning på 10.636:— kr. Arbetet vid föreningens arbetsträningverkstad har varit av sedvanlig omfattning, men den övriga verksamheten har i viss mån blivit lidande på grund av att föreningen saknat ordförande.

Vid styrelsevalet utsågs förutvarande kassören Karin Forsberg till ordförande och Helge Eriksson valdes till kassör.

Detta är glesbygd?

Vid riksförbundets regionalkurs i Sundsvall i april som refererades i föregående nummer av Status, behandlades också glesbygden och dess speciella problem. Man gav olika definitioner på vad glesbygd egentligen är, men följande replik i diskussionen vill vi rätta från glömskan.

"I våran kommun har vi ett säkert tecken på glesbygd. När våran katta inte fått ungar på tre år, ja då är det verkligen glesbygd."

Pristagare i bildkryss nr 4

1:a pris 25:— Karl Håkansson, Skattegården, 530 10 Vedum

2:a pris 10:— Liesbeth Eriksson, Salagatan 51 B III, Uppsala

3:e pris 5:— Kurth Hultman, Älidbacken 7 B, 902 41 Umeå

KÖP

SOLSTICKAN!

Tänk på

HJART- OCH LUNGSJUKAS
BLOMSTERFOND

POSTGIRO 95 00 11

Vi tillverkar

GJUTNA LUCKOR

till alla slag av värmepannor.

FABRIKEN TUNIS AB

VÄRNAMO

Tel. 0370/136 06 - 104 99

Status

lägger sig i miljövårdsdebatten.

Det kan Ni också göra.

Prenumerera exempelvis.

Helår 20:-

Halvår 11:-

Postgiro 95 00 11

Återförsäljare för

BM-VOLVO

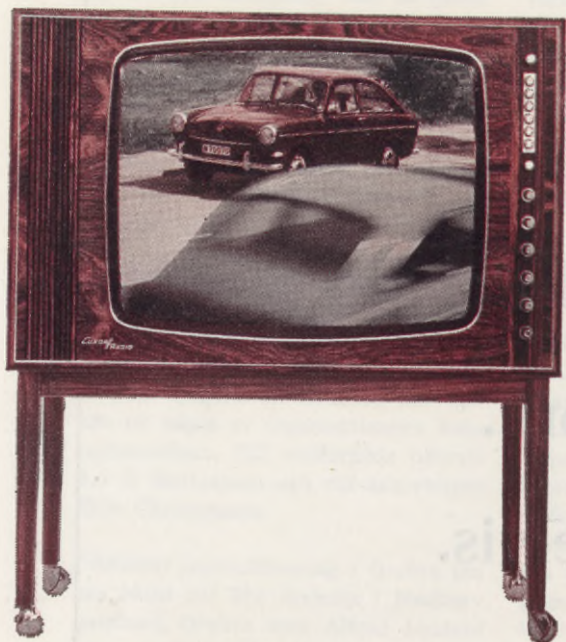
Traktorer – Skördetröskor

Entreprenadmaskiner – Skogsmaskiner

Stort lager av beg. inbytesmaskiner till låga priser
och med förmånliga betalningsvillkor

**Närkes
Maskin AB**
ORMESTA ÖREBRO TEL. 019/130850
ARBOGA TEL. 0589/13535 · ASKERSUND TEL. 0583/107 07
LINDESBERG TEL. 0581/136 22

FÄRG-TV

RHL-lotteriet
har **2** förnämliga
FÄRG-TV och
6 st. svart-vit med
TV 2-programmet
som toppvinster

**Inga väntans
tider!**

•
Dragning verkställd före
lottförsäljningens början

•
**Ni ser genast om
lotten ger vinst!**

Dessutom

Personbil Volkswagen 1600 TLE
Kompl. stereoanläggningar
Transistormottagare • Linnevaror,
hushållsartiklar m. m.

5.620 värdefulla vinster

RIKSFÖRBUNDETS FÖR HJÄRT- OCH LUNGSJUKA RIKSLOTTERI 1970

Härmed beställes

..... st. lotter à 2:— att sändas mot postförskott
+ porto eller

..... st. lotter à 2:— att sändas varje månad
fr. o. m. juni t. o. m. sept. 1970 mot postförskott +
porto.

Dragningslista medföljer gratis.

Namn:

Adress:

Var god texta!

Sänd ej pengar med denna rekv.

Status 6/70

Frankeras
med
55-öres
frimärke

RHL-lotteriet

Box 3196

10363 Stockholm

LOTTPRIS 2 KRONOR
REKVIRERA NU

**Sammanlagd vinstsumma
över 200.000:—**

Vid rekvisition av minst 10 lotter i samma
sändning — portofritt.

Minst en lott till varje familjemedlem
ökar familjens vinstchans!